Socialstyrelsen positiv till förslag om utökat ansvar

Tillsyn ur ett könsperspektiv gynnar både män och kvinnor

Socialstyrelsen skulle redan idag kunna ta på sig ett tillsynsansvar över vårdens utfall ur ett könsperspektiv. Det menar överdirektör Nina Rehnqvist vid Socialstyrelsen.

– Det finns ett antal specifika områden där man idag ganska säkert kan svara på frågan om vad utfallet av vården bör vara, säger Nina Rehnqvist.

Män får nyare och dyrare läkemedel än kvinnor. Det visar Apotekets egen statistik. Den mesta medicinska forskningen, inte minst stora behandlingsstudier, bedrivs på män. Till synes pågår en uppenbar könsdiskriminering inom hälso- och sjukvården som fått intresseorganisationer som Sveriges pensionärsförbund, Forum 50+ och andra att reagera kraftigt i bland annat debattartiklar i dagspressen.

Då Landstingsförbundet för en tid sedan arrangerade ett seminarium om vård på lika villkor för kvinnor och män, gav socialminister Lars Engqvist ett spontant löfte om medel till Socialstyrelsen för att den skulle kunna ta på sig ett tillsynsansvar över vården i ett könsperspektiv. Även Nina Renqvist medverkade vid seminariet.

– Vi var väl ganska överens om att män och kvinnor bör få olika vård, dvs att den anpassas till individen. Men utfallet av vården ska vara detsamma. Men för att uppnå det måste vi först veta vad utfallet ska vara, säger Nina Rehnqvist.

Oklart om skillnader i vårdutfall

Hälso- och sjukvårdslagen är tydlig ifråga om att män och kvinnor ska ges möjlighet till samma utfall av sjukvård. Men även om läkemedelsförskrivningen ser olika ut för män och kvinnor, och medicinska studier oftare bedrivs på män än på kvinnor, har ingen ordentligt tagit reda på om utfallet av vården är så olika som man först skulle kunna misstänka.

– Tar man exempel med billigare och äldre mediciner är det inte självklart så att dessa ger ett sämre utfall av behandlingen. De kan faktiskt vara bättre, och dessutom handlar det ofta om marginella skillnader med nya preparat och man vet mindre om långtidsbiverkningar, säger Nina Rehnqvist.

– Vi måste därför börja i den änden; har man samma utfall av behandling med exempelvis olika blodtrycksmediciner för män som för kvinnor ifråga om uppnådd blodtrycknivå, förekomsten av hjärnblödning, hjärtsvikt etc?

Nina Rehnqvist uppger att man på Socialstyrelsen i olika tillsynssammanhang redan diskuterat möjligheten att försöka göra bättre analyser av vårdens utfall för män och kvinnor.

Överdirektör Nina Rehnqvist tror att Socialstyrelsen snart kan komma att få ett tillsynsansvar över vårdens utfall även ur ett könsperspektiv.

Och det finns redan idag ett antal områden inom vilka man ganska säkert kan definiera vad som är ett bra utfall, framför allt de områden med bra kvalitetsregister så som hjärt–kärlsjukvård, strokevård, diabetes, höftplastik etc. Det skulle vara betydligt svårare att utöva tillsyn för det ändamålet inom exempelvis psykiatrin, som idag saknar sådana kvalitetsregister.

Krävs eftertanke

Det finns ett stort antal faktorer som är tvungna att vägas in för att jämförelsen mellan män och kvinnor ska bli rättvis. En sådan faktor är åldern; kvinnor är i genomsnitt fem–tio år äldre än män då de drabbas av vissa åkommor, och risken finns att det blir en jämförelse i utfall mellan mycket sjuka kvinnor och förhållandevis friska män. Kan en tillsynsuppgift verkligen fungera i praktiken?

– Ja, jag tror att det skulle fungera inom de områden där man från början tagit fram vilka mått det är som man ska mäta. Men för att göra sådana studier krävs mycket eftertanke, säger Nina Rehnqvist.

– Jag tror att en sådan tillsynsuppgift för Socialstyrelsen är på gång. Den skulle definitivt inte vara ointressant, och det anser jag inte främst för att den skulle kunna påvisa skillnader mellan könen utan för att tillsynen skulle ge oss ett antal aha-upplevelser för hur vården fungerar och hur vi agerar i den. Det skulle båda könen vinna på, säger Nina Rehnqvist.

FOTO: JACOB FORSELL

Peter Örn

President Bush vill begränsa DNA-tester

Till mångas förvåning ställer sig USAs president George W Bush positiv till en föreslagen lag som förbjuder försäkringsbolag och arbetsgivare att neka individer sjuk- och livförsäkringar eller anställningar på grund av genetisk disposition för en sjukdom.

När president George W Bush den gångna helgen höll sitt radiotal till den amerikanska nationen deklarerade han att han ställer sig bakom ett lagförslag som begränsar användningen av DNA-tester, uppger The New York Times den 24 juni. Kartläggningen av människans arvsmassa, och de nya testtekniker som den har möjliggjort, ska inte leda till att enskilda individer som vill teckna försäkringar eller söker ett nytt arbete, diskrimineras.

– En genetisk predisponering för cancer eller hjärtsjukdom måste inte betyda att individen kommer att utveckla dessa sjukdomar, sa George W Bush bland annat.

Bush går därmed emot sina egna partikamrater i Washington, som i flera år motsatt sig en prövning av ett sådant lagförslag. •